

La ressenya que segueix, escrita per Joan de la C. Cuadrada i Gallifa, explica els records, les vivències personals, d'una persona que l'any 1936 tenia vint anys, que era membre de la Congregació Mariana de Sant Lluís i que pertanyia al Grup Joventut, núm. 36, del Foment Mataroní, de la Federació de Joves Cristians de Catalunya.

EL MEU RECORD DEL 19 DE JULIOL DE 1936

És impossible en poques paraules de poder fer viure els ambients i els criteris que imperaven ara fa cinquanta anys i que van portar-nos a haver de viure una de les tragèdies més grans sofertes pel nostre poble.

Hem de començar per dir que la nostra manera de viure era profundament influïda pel fet religiós. Pel nostre concepte de la vida, totes les nostres activitats anaven amb la mateixa orientació.

Quant a política, no teníem adscripció a cap partit. Cadascun de nosaltres actuava on millor li semblava; però sempre supeditàvem l'actuació al tractament i concepte que el partit polític tenia en relació a la religió.

Érem joves que ens movíem dintre les activitats de la Congregació Mariana, complint les celebracions religioses reglamentàries i col·laborant en el Catecisme Parroquial. Teníem un concepte de la moral sexual molt rigorós; actualment en diríem molt repressiu.

Pels anys trenta s'havia fundat la Federació de Joves Cristians de Catalunya, els FEJOCISTES; que en dièim. Va ser un moviment d'Acció Catòlica amb conceptes oberts, que no imposava el compliment d'actes religiosos determinats. Els qui ho volien, podien assistir als Cercles d'Estudi de formació, que es desenvolupaven de manera normal. Es feien recessos espirituals. Hi havia les seccions de propagandistes i les d'esplai i esport. L'organització tenia també un caràcter molt català. En el nostre Himne cantàvem "Som catalans i cristians, que és com dir herois dues vegades". A la primera versió de l'Himne havíem cantat

"Hem vist la Pàtria ressorgir i serà lliure i serà santa", però després es va canviar la paraula "lliure" per "invicta". Hem de dir també que dintre del nostre Grup de Fejocistes hi havia militants de "Nosaltres sols".

Des d'aquesta posició i perspectiva, se'ns va presentar l'aixecament militar. Els ambients polítics i socials estaven molt enarriats, sovintejaven les vagues revolucionàries; més d'una vegada en algun poble s'havia proclamat la República Llibertària. A casa nostra el Sindicat preponderant era la C.N.T., d'inspiració anarquista en el seu últim temps.

El país tenia molt poc entrenament per a la convivència democràtica i molt sovint s'interpretava la democràcia quan els vents eren favorables, però quan eren adversos, no es dubtava a *echar la mesa patas arriba* com diuen en castellà.

Alguns partits polítics i sindicats tenien un anticlericalisme molt exaltat. Presentaven la religió catòlica com a causant de totes les injustícies i tots els despropòsits del país, i feien veure els ordes religiosos com a organitzacions obscurantistes i sectes misterioses, culpables de les aberracions morals més perverses i macabres. Aquest ambient, i el criteri de l'anarquia que dominava el Sindicat principal, la C.N.T., que deia que la religió era un engany, que havia de destruir-se per a l'alliberament del poble, era molt extens.

Jo, en el treball, tenia converses amigables amb components de les "Joventuts Llibertàries". Em manifestaven que fins i tot s'havia de destruir tots els elements materials que recordessin l'engany de la religió, que ni tan sols podien admetre

l'existència d'obres d'art, pintura, escultura, literatura, etc..., que en fossin testimonis.

En una ocasió vaig lligar una entrevista d'un d'aquests joves que tenia molt d'ascendent entre les "Joventuts Llibertàries", amb el sacerdot que dirigia els nostres Cercles d'Estudi, el Doctor Francesc Pasqués. El Dr. Pasqués va poder veure la profunditat amb què havien arrelat en aquell jove les idees de Bakunin, Reclús, Malato, etc..., que anomenava constantment com a fundadors de la idea àcrata.

Per la nostra part, volíem trobar la solució al problema social amb la implantació de les doctrines promulgades en les encíclics papals. Tots érem molt idealistes, però els mitjans per a portar a terme les nostres idees eren totalment diferents.

En aquest ambient, es va produir l'aixecament militar.

El diumenge dia 19 de juliol vam anar, com de costum, a la missa de la Congregació, a la capella dels Dolors. Ja hi havia hagut a Mataró el Pronunciament Militar.

El dia transcorria amb inquietud per la lluita de Barcelona, i per tots aquells fets. A primera hora de la tarda ens vam assabentar que els militars havien anat a alguna entitat mataronina per demanar voluntaris que s'havien de presentar a la caserna. Amb un company de Junta del Grup dels Fejocistes vàrem comentar el cas, i vàrem creure que era convenient d'intentar localitzar el Grup d'Avantguardistes (l'organització dels nois que per la seva edat no podien ser encara Fejocistes). Aquest Grup havia sortit de càmping el dia abans, no gaire lluny de Mataró. Els havíem d'informar de la situació perquè entressin a la ciutat de la manera més anònima possible, ja que anaven més o menys uniformats, i amb algun banderí, i hi havia el perill que els poguessin confondre amb alguna organització d'algun bàndol. Mentre anàvem cap a Can Bruquera sentíem el ressò de la lluita a Barcelona.

Quan retornàrem a Mataró els militars ja s'havien retirat. Al vespre, al carrer, parlant amb alguns coneguts entre els quals hi havia un sacerdot, vaig manifestar el meu parer "que era convenient que es fessin sortir dels convents les religioses". Ningú més no va ser del meu criteri. A la nit ens vam despertar els trucs produïts en una casa del veïnat, quan s'anava a detenir una persona molt destacada en la política local, component de la Lliga Catalana.

A la matinada ens va sobresaltar el soroll de la brama del foc que devorava el monestir de les Tereses, en el qual hi teníem dues cosines. Després vàrem sortir al carrer per veure si podíem fer alguna cosa pràctica. Vàrem veure cremar aquell

monestir. Vàrem anar al convent de les Benedictines on hi teníem també dues cosines. Ja l'havien abandonat les monges. Uns homes armats, dels molts que patrullaven pels carrers, estaven ruixant amb líquid inflamable les portes de l'església. Vam ajudar a treure mobles de la casa de la família Guilà, que eren els compradors de les monges i vivien en un habitatge que formava part del mateix edifici del convent. (Precisament un dels nois d'aquella família que ajudàvem, va ser assassinat més tard i també ho fou l'altre fill, que era germà en el monestir de Montserrat). De pràctic no vàrem poder fer res més. Vàrem haver de seguir veient tot aquell desastre injustificable.

Aquell mateix matí, per la Riera vàrem ser aturats per un grup armat, amb el crit de "Mans enlaire", i amb l'amenaça que dispararien al més petit moviment que féssim, mentre se'ns escorcollava. La cosa no va passar d'aquí.

No he de continuar pas amb tot el que va seguir. El fet va ser que, com a catòlics, sense tenir res a veure amb aquell aixecament, es van destruir tots els temples, vàrem ser espoliats de totes les nostres organitzacions i varem ser assassinats molts sacerdots.

Es va fer córrer la veu que els primers dies de la revolta es disparava des dels campanars. La premsa d'aquells dies donava informació (?) d'aquells fets. Deia "Predicaven la religió i han instal·lat les metralladores a les Catedrals..."

Lamentablement, a Barcelona, un grup militar, pertanyent a un regiment sublevat, es va refugiar al convent dels Carmelites, a la Diagonal, des d'on es va fer fort. En ser assaltat, finalment, el convent per les milícies populars i la turba, van ser morts allà mateix alguns militars i frares del convent. Aquest és l'únic cas concret que, pels atzars de la lluita, es va fer foc des d'un monestir.

Si nosaltres ja estàvem convençuts d'aquelles falsedats, que tan cares van costar, volem transcriure un criteri de Frederic Escofet, aleshores comissari general d'Ordre Públic a Catalunya, al llibre que va escriure amb el títol: *Al servei de Catalunya i de la República. La Victòria*, diu: *Cal reconèixer que els simples sacerdots, en general, i particularment a Catalunya, no tenien cap responsabilitat en aquell moviment sediciós i que era absurda l'acusació que haguessin disparat des dels campanars de les esglésies.*

Joan de la Creu Cuadrada i Gallifa